

Mikkelin kaupunki
Tekninen toimi / Kyytineuvo
Ristiinan koululaiskuljetukset

SELVITYS TYÖEHTOSOPIMUKSEN SOVELTUVUUDESTA KULJETTAJIIN

Mikkelin kaupunki on 25.4.2016 pyytänyt selvitystä sovellettavasta työehtosopimuksesta (TES) ja erityisesti juuri linja-autohenkilökunnan TES:stä Kajon Oy:n kuljettajiin. Selvityksen taustalla on 15.4.2016 Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n Mikkelin kaupungille lähettämä kirje aihetta koskien.

Linja-autohenkilökunnan työehtosopimus on teollisuusperiaatteen mukainen työehtosopimus, jonka mukaisesti yrityksen päätoimiala ratkaisee kaikkeen sen harjoittamaan toimintaan sovellettavan työehtosopimuksen. Koululaiskuljetukset eivät työtuomioistuimen linjauksen mukaisesti kuulu suoraan linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksen piiriin. Arvioitaessa työehtosopimuksen soveltuvuutta koululaiskyytien osalta huomio tulee kiinnittää kyseisen yrityksen päätoimialaan. Tässä ei ole mitään epäselvää, kun ottaa huomioon kaikki työtuo-
mioistuimen antamat lausunnot asiasta (TT:2014-186, TT:2012-113 ja TT:2010-123). Mikäli yrityksen päätoimiala on taksikuljetukset eikä koululaiskuljetuksia ole järjestetty päätoimialasta erilliseksi ja itsenäiseksi toiminnaksi, ei liikenteenharjoittajalla oikeuskäytännön mukaisesti ole veloitetta noudattaa linja-autohenkilökunnan työehtosopimusta.

Työtuomioistuimen lausunnossa 2010:123 todetaan, ettei työntekijän työhön ollut sovellettava linja-autohenkilökunnan työehtosopimusta. Perusteluissaan työtuomioistuin totesi teollisuuslinjaperiaatteesta seuraavasti: ”Siten linja-autoliikenteen harjoittamista ei ole yhtiössä järjestetty muusta liikenteestä erilliseksi ja itsenäiseksi liiketoiminnaksi, jossa tulisi kysymykseen linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksen soveltaminen yhtiön päätoimialasta poiketen.” Vastaavasti todetaan myös työtuomioistuimen lausunnossa 2014:186: ”Niin sanotun teollisuuslinjaperiaatteen mukaan yrityksen päätoimialan mukaista työehtosopimusta sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin asiaomaisen yrityksen palveluksessa oleviin.” ”Mikäli yhtiön päätoimiala on taksiliikenne, työhön ei lähtökohtaisesti tule soveltaa linja-autohenkilökunnan työehtosopimusta.”

Lisäksi vielä työtuomioistuimen lausunnossa TT 2012:113 Autoliikenteen Työnantajaliitto ry tuo esiin aikaisemman oikeuskäytännön mukaisesti (mm. TT:1982-43, TT:1990-93, TT:2003-45 ja TT:2004-117), että linja-autohenkilökunnan työehtosopimus on teollisuusliittoperiaatteen mukainen työehtosopimus, ei ammattialaperiaatteen mukainen työehtosopimus. ”*Sen mukaisesti yrityksen päätoimiala ratkaisee kaikkeen sen harjoittamaan toimintaan sovellettavan työehtosopimuksen, eikä työntekijän tekemillä yksittäisillä työtehtävillä ja niiden määrällisillä painotuksilla ole siten sovellettavan työehtosopimuksen kannalta merkitystä. Työtuomioistuin on useissa ratkaisuissaan vahvistanut teollisuusliittoperiaatteeseen kuuluvaksi, että yritys voi toimia samanaikaisesti useammalla alalla tai avustava toiminta voi muodostaa yhtiön varsinaisesta toiminnasta erillisen valtakunnallisen työehtosopimuskäytännön mukai-*

sen sopimusalan, jolloin kuhunkin itsenäiseen osatoimintaan sovelletaan sitä koskevaa työehtosopimusta.”

Suomessa yleissitovat työehtosopimukset sitovat kaikkia työehtosopimuksen toimialalla toimivia yrityksiä. Yrityksen toimiala määritellään sen pääasiallisen liiketoiminnan mukaisesti. Tässä tapauksessa käyttäjäyrityksen päätoimiala on taksiala eikä taksialalla ole yleissitovaa työehtosopimusta. Yhtiö ei kuulu mihinkään työnantajaliittoon, joten linja-autohenkilökunnan työehtosopimus ei tällöin sido sitä. Autoliikenteen Työnantajaliitto ry ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry viittaavat työtuomioistuimen vuonna 2012 antamaan ratkaisuun. Vuokratyöntekijän työsuhteeseen sovelletaan työsopimuslain 2 luvun 9 §:n nojalla käyttäjäyritystä mahdollisesti koskevaa yleissitovaa työehtosopimusta, joten työtuomioistuimen ratkaisussa TT:2012-113 käyttäjäyrityksen erilliseen ja riittävän itsenäiseen toimintaan katsottiin soveltuvan linja-autohenkilökunnan TES ja käyttäjäyritystä sitovaa TES:iä sovellettiin vuokratyöntekijään. Kyseisessä työtuomioistuimen tapauksessa työehtosopimuksen katsottiin velvoittajan työnantajaa siitä syystä, että työehtosopimuksen katsottiin soveltuvan käyttäjäyritykseen, joka oli tapauksessa eri kuin nyt. Tapauksessa arvioitiin työvoimaa vuokrannutta käyttäjäyritystä ja sen liiketoimintaa, joka nyt kyseessä olevassa tapauksessa on siis eri.

Viitaten työtuomioistuimen linjauksiin, ei linja-autohenkilökunnan työehtosopimus tule siten aina yksiselitteisesti sovellettavaksi, vaikka kyse olisi koululaiskuljetuksista, riippumattaan siitäkään, minkälaisella ajoneuvolla tai liikenneluvalla liikennettä hoidetaan. Kajon Oy:n päätoimiala on taksiliikenne eikä taksialalla ole yleissitovaa työehtosopimusta. Taksialaa koskee yleisesti Suomen työlainsäädäntö sekä kuljettajien palkkaus on alalla yleisesti käytössä oleva.

Palveluntuottaja on velvollinen varmistumaan siitä, että alihankintaa käyttäessään alihankintayritys täyttää tilaajavastuulain edellytykset. Nyt kyseessä olevassa tapauksessa palveluntuottaja on varmistunut siitä, että työnantajayritys täyttää kaikki lain ja tarjous sopimuksen edellytykset. Kajon Oy toimii lain mukaisesti ja on varmistunut myös siitä, että sen käytössä olevat, henkilöstöyhtiöltä ostamat henkilövuokrauspalvelut täyttävät lakiin liittyvät yhteiskuntavelvoitteet.

Mikäli asiaan liittyy lisäkysymyksiä, vastaamme niihin mielellämme.

Espoossa 27.4.2016